

innovatie

vNOTES gynaecologie: opereren zonder littekens op de buik

Een baarmoederoperatie zonder insneden in de buik: voor veel patiënten klinkt het nog verrassend. Toch wordt die aanpak in AZ Klina steeds vaker toegepast. Met de vNOTES-techniek – voluit *vaginal natural orifice transluminal endoscopic surgery* – kunnen gynaecologen via de vagina opereren met behulp van camerachirurgie.

Het resultaat is een ingreep zonder zichtbare littekens op de buik, met vaak een sneller herstel voor de patiënt. “Voor gynaecologen was de vagina altijd al een logische toegangsweg naar het kleine bekken,” zeggen gynaecologen Kristof Kinget en Frederik Peeters. “Wat we met vNOTES doen, is die klassieke benadering combineren met het zicht en de controle van moderne kijkchirurgie.”

vNOTES brengt twee chirurgische benaderingen samen: de klassieke vaginale chirurgie en laparoscopie, een kijkoperatie via kleine insneden in de buik.

“Beide technieken hebben hun sterke punten, maar ook hun beperkingen,” zegt dr. Kinget. “Bij vaginale chirurgie heb je minder zicht en werken wij meer vanuit anatomische kennis. Laparoscopie biedt dat zicht wel, maar vereist kleine incisies in de buikwand. vNOTES combineert de voordelen van beide.”

Tijdens de ingreep plaatsen de chirurgen via de vagina een speciale toegangspoort. Via die poort worden een camera en instrumenten in de buikholte gebracht. Zo kan de chirurg onder direct camerazicht opereren, zonder de buikwand te openen.

“We combineren de natuurlijke toegangsweg van vaginale chirurgie met het zicht en de precisie van een kijkoperatie.”

Toepassingen in de praktijk

Vandaag wordt de techniek vooral toegepast bij een hysterectomie - het verwijderen van de baarmoeder - eventueel in combinatie met verwijdering van de eierstokken of eileiders.

Daarnaast kan vNOTES ook gebruikt worden bij bepaalde ingrepen aan de eierstokken, bijvoorbeeld voor het verwijderen van cysten. Ook bij vrouwen met een sterk verhoogd risico op borstkanker (bijvoorbeeld door genetische aanleg) kan de techniek worden ingezet voor de preventieve verwijdering van de eierstokken.

Minder pijn, sneller herstel en een relatief goedkope techniek

Voor patiënten is het grootste voordeel duidelijk: geen incisies in de buikwand. Dat betekent geen zichtbare littekens en meestal ook minder pijn na de ingreep.

dr. Kristof Kinget

“De buikwand blijft volledig intact,” verduidelijkt dr. Peeters. “Daardoor ervaren veel patiënten minder postoperatieve pijn en hebben ze minder pijnmedicatie nodig.”

Een ander voordeel heeft te maken met de diagonale positie van de patiënt tijdens de ingreep. “De darmen zakken door de zwaartekracht uit het operatieveld,” vervolgt dr. Peeters. “Daardoor hebben we minder CO₂-druk in de buik nodig dan bij een klassieke laparoscopie. Ook dat kan bijdragen tot minder pijn nadien.”

Dat alles leidt vaak tot een korter verblijf in het ziekenhuis. De meeste patiënten blijven nog één nacht ter observatie, maar in sommige gevallen kan een patiënt dezelfde dag nog naar huis.

Naast het comfort voor de patiënt biedt de techniek ook voordelen voor de chirurg, haalt dr. Kinget aan. “Met vNOTES lijkt het risico op letsels van de urineleider kleiner. Waarschijnlijk omdat de ring in de toegangspoort de urineleider uit het operatieveld duwt.” Ook blijft het bloedverlies tijdens de operatie vaak beperkt, omdat belangrijke bloedvaten vroeg in de procedure kunnen worden gecontroleerd.

Daarbij komt nog, niet onbelangrijk: vNOTES is een relatief goedkope techniek, met een kostprijs van een paar honderd euro per operatieset.

Niet voor elke patiënt

Toch is vNOTES geen universele oplossing. De techniek vereist een vlotte toegang tussen vagina en buik. “Bij aandoeningen zoals ernstige endometriose of uitgebreide littekenvorming na meerdere keizersnedes of andere operaties kan dat moeilijk zijn,” relateert dr. Peeters.

dr. Frederik Peeters

Daarom wordt de keuze voor een operatietechniek per patiënt afzonderlijk afgewogen. Tijdens de operatie wordt de patiënt bovendien zo voorbereid dat de chirurg indien nodig kan overschakelen op een andere techniek, zoals de laparoscopie.

Blik op de toekomst

“De techniek zou in de toekomst ook kunnen worden toegepast in de behandeling van verzakkingen van de bekkenorganen,” zegt dr. Kinget. “En internationaal wordt onderzocht of natuurlijke toegangswegen ook in andere chirurgische disciplines kunnen worden gebruikt.”

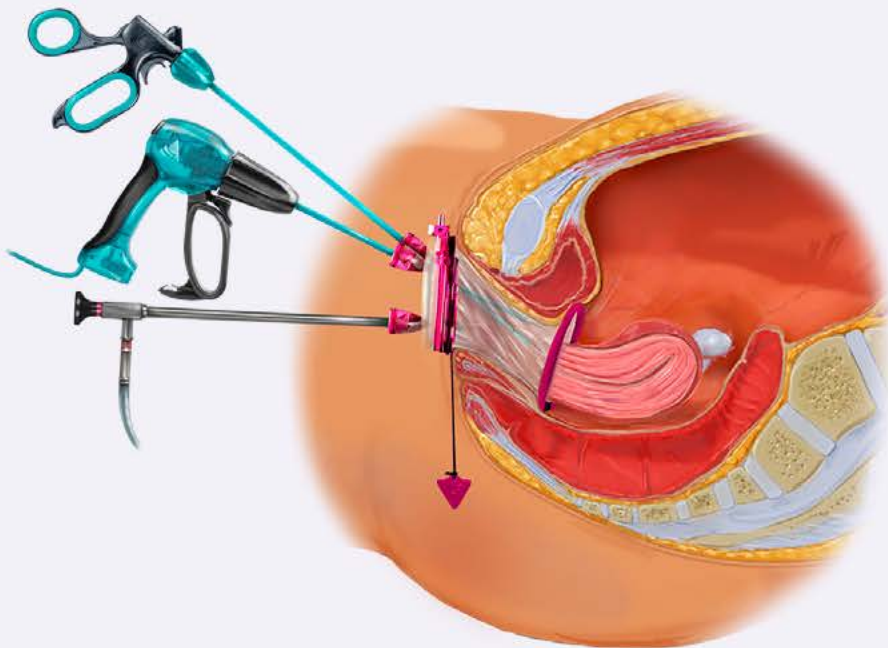
Sommige onderzoekers kijken zelfs naar robotchirurgie via dergelijke toegangen. Nieuwe vormen van mini-robotica worden vandaag al getest.

“Chirurgie blijft voortdurend evolueren,” besluit dr. Peeters. “Met altijd als eerste doel: zo veilig mogelijk opereren, met zo weinig mogelijk belasting voor de patiënt.”

België als voortrekker

België speelt internationaal een opvallende rol in de ontwikkeling van vNOTES. De Belgische gynaecoloog Jan Baekelandt geldt wereldwijd als één van de pioniers van de techniek en droeg sterk bij aan de internationale verspreiding ervan. Dr. Kinget en dr. Peeters introduceerden de techniek in 2021 in AZ Klina. Intussen werken al vier gynaecologen in ons ziekenhuis via vNOTES, goed voor 85 operaties per jaar. Momenteel wordt een vijfde arts opgeleid, in het najaar volgt nog een collega. Hiermee behoort ons ziekenhuis tot de top vijf in België qua aantal toepassingen.

Die evolutie past bij de focus op chirurgie binnen de dienst gynaecologie van AZ Klina. Vrijwel dagelijks zijn er operatiezalen beschikbaar voor gynaecologische operaties. Een pluspunt voor arts-assistenten in AZ Klina is dat ze hierdoor snel de kans krijgen om met vNOTES ervaring op te doen. Vaak meteen als tweede chirurg, waardoor ze de techniek ook al als opleidingsinstrument kunnen gebruiken.

Patiënt Nele (44 jaar)

“Het herstel ging vlotter dan ik had verwacht”

“Goed twee weken geleden onderging ik een hysterectomie via de vNOTES-techniek. Daarbij zijn mijn baarmoeder en baarmoederhals verwijderd. De beslissing kwam er na jaren van klachten. Ik had heel zware bloedingen tijdens mijn menstruatie, zo erg dat ik mijn leven er eigenlijk rond moest plannen. Als ik ergens naartoe ging, nam ik bijvoorbeeld altijd extra kleren mee. Het had een grote impact op mijn dagelijkse leven.

Ik had al verschillende behandelingen geprobeerd, maar die werkten voor mij niet goed. Dokter Peeters luisterde echt naar mijn verhaal en stelde voor om mijn baarmoeder te verwijderen. Dat was voor mij een grote opluchting, al was ik natuurlijk ook wel zenuwachtig. Het voelt toch wat emotioneel,

zo'n ingreep. Maar tegelijk wist ik: mijn baarmoeder bezorgt me al jaren alleen maar problemen.

De operatie gebeurde via de vNOTES-techniek. Op voorhand had de arts uitgelegd dat ze tijdens de ingreep zelf zouden bekijken of het mogelijk was en dat ze eventueel konden overschakelen op een andere techniek, indien nodig.

Na de operatie ben ik één nacht in het ziekenhuis gebleven, vooral omdat ik misselijk was na de operatie. Anders had ik waarschijnlijk dezelfde dag nog naar huis gekund. Wat mij vooral opviel, was hoe snel het herstel ging. Vanaf dag vier had ik geen pijnmedicatie meer nodig, eigenlijk voelde ik mij vrij snel weer goed.

Ik heb in het verleden al een kijkoperatie gehad voor cysten aan mijn eierstokken. Daar had ik eigenlijk meer pijn van dan van deze ingreep. Nu zijn er geen zichtbare littekens en moet ik ook geen wondjes verzorgen. Dat maakt het herstel een stuk eenvoudiger.

De eerste week heb ik wel bewust veel gerust. Daarna ben ik voorzichtig beginnen te wandelen, zoals de arts had aangeraden. Ik merk nog wel dat ik sneller moe ben, maar verder gaat het herstel heel vlot. Omdat je langs buiten niets ziet, moet je jezelf er wel aan herinneren dat je lichaam van binnen nog aan het genezen is. Daarom volg ik de adviezen goed op en zal ik nog een paar weken zeker niet tillen of sporten.”

